

4. Федоренко О.Ф., Ковальчук О.В. Психологічна адаптація студентів старших курсів під час воєнного стану // Здобутки клінічної і експериментальної медицини. – 2022. – № 2. – С. 50-55.

5. Гуменюк О.І. Психологічний вплив медіа-засобів на емоційну сферу молоді в умовах інформаційної війни // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки. – 2023. – Вип. 2. – С. 150-155.

6. Ковальчук О.В. Формування психологічної стійкості студентів ЗВО в умовах воєнного стану // Вісник Львівського університету. Серія: Психологічні науки. – 2022. – Вип. 14. – С. 7-15.

7. Самойленко А.О. Щодо психологічного стану здобувачів вищої освіти в Україні під час воєнного стану // Матеріали 78-ї студентської науково-технічної конференції «Тиждень студентської науки». – 2023. – С. 273-275.

8. Скалій О., Максимова К. Вплив оздоровчих фітнес-технологій на психоемоційний стан студентів в умовах війни // Освіта. Інноватика. Практика. – 2024. – Т. 12, № 8. – С. 67-72.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-496-5-98>

ПОДОЛАННЯ МОЛОДІЖНОГО ЕСКАПІЗМУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Кіщук Леся Андріївна

доктор філософії,

начальник науково-дослідної лабораторії проблем внутрішніх

комунікацій науково-дослідного відділу проблем розвитку

та впровадження стратегічних комунікацій

інституту стратегічних комунікацій,

Національний університет оборони України

м. Київ, Україна

В умовах соціокультурної трансформації, цифровізації, високого психологічного стресу та невизначеності майбутнього проблема ескапізму молоді стає все більш актуальною в сучасному освітньому процесі. Освіта, як один із фундаментальних механізмів соціалізації, переорієнтовується від пізнання знань і навичок до особистісного опору і самого потенціалу адаптації, реального критичного мислення та актуалізації конструктивної взаємодії до реальності. З іншого боку,

молодіжний ескапізм, який передбачає відхід від соціальної активності та віртуальне занурення, ізоляцію від реальних викликів чи ухилення від них, тягне за собою ризик у освітньому процесі та загальному розвитку молоді.

Більшість сучасних освітніх систем наголошують на стандартизованому викладанні, не звертаючи уваги на індивідуальні особливості учнів. У цьому контексті такі умови сприяють стратегії формування ескапістських форм поведінки. Високі академічні вимоги та відсутність індивідуального підходу приглушують споконвічне бажання самореалізуватися та гармонізувати майбутні перспективи учнів у реальному, а не вигаданому житті.

Подолання ескапізму молоді в освітньому процесі на даний момент надзвичайно складне і багатостороннє, що вимагає глибокого вивчення психолого-педагогічних і соціокультурних факторів. Молодіжний ескапізм можна охарактеризувати як стратегію втечі від реальності за допомогою повного занурення у віртуальні світи, підвищеного інтересу до субкультур, самотності або відмови від активного типу соціального життя. Це комплексний результат посиленого психологічного тиску, невизначених перспектив, навантаження на освітню систему, соціальної нерівності та стрімкого цифрового розвитку [2].

Створення безпечного освітнього середовища, зосередженого на задоволенні потреб психічного здоров'я молоді, є основним напрямком, що допомагає запобігти ескапізму. Це включає педагогічні технології, що активізує інтерес до навчання, допоможуть розвинути критичне мислення, зберегти емоційну стабільність і, зрештою, допоможуть самореалізуватися. Застосування інклюзивного підходу з можливостями персоніфікованого навчання та підтримкою творчого потенціалу їхніх учнів лише додатково сприятиме психологічному благополуччю, таким чином зменшуючи тенденцію до ескапістської поведінки.

Одним із найважливіших напрямків роботи з молоддю є формування соціальної компетентності, яка дозволить їй успішно орієнтуватися в реальному житті, справлятися зі стресовими переживаннями та ефективно співпрацювати з іншими людьми. Освітній процес, доповнений елементами психологічного супроводу, навчання емоційному інтелекту, проєктним і командним тренінгам, виховуватиме в них відповідальність і залученість до соціального середовища. Навчання за допомогою ігрових технологій, симуляції, рольових ігор і інструктажу зменшить стрес під час навчання та зробить процес більш захоплюючим і значущим.

Цифровізація освітнього простору має відбуватися з урахуванням необхідності запобігання формуванню залежності від віртуального

світу. Баланс між традиційними та онлайн заходами має гармонізувати пізнавальну діяльність молоді та покращити навички саморегуляції та взаємозв'язку між ними та інформаційним середовищем [1]. Педагогічна допомога в цифровій грамотності та інформаційній безпеці зменшить ризики відриву від реальності та перетворить ескапізм на деструктивну стратегію поведінки.

Для створення освітнього середовища, яке сприяє зменшенню ескапізму молоді, у процесі формування освітнього середовища мають бути залучені інструктори, психологи, соціальні працівники, батьки та самі учні. Динамічна взаємодія закладів освіти з громадськими організаціями, роботодавцями та закладами культури сприяє забезпеченню розширення можливостей для молоді та створенню альтернативних каналів для майбутнього професійного розвитку та самореалізації.

Комплексна стратегія проблеми ескапізму молоді з освіти має будуватися на інтеграції педагогічних, психологічних і соціальних зусиль, спрямованих на зниження рівня тривожності, підвищення мотивації до навчання, підтримку особистісного розвитку, розширення можливостей реалізації потенціалу молоді в межах реального соціального простору.

Висновок. Отже, для подолання ескапізму у молоді в освітньому процесі необхідно розробити систему, що інтегрує педагогічні, психологічні та соціальні заходи, які сприятимуть формуванню емоційної стійкості, соціальної відповідальності та конструктивного розуміння дійсності. Подолання цього явища повинно стати стратегічним завданням освітнього процесу ХХІ століття, оскільки воно безпосередньо пов'язане з виконанням мети забезпечення сталого розвитку суспільства, формуванням активної громадянської позиції та належною підготовкою молодого покоління до викликів сучасного світу.

Література:

1. Кучерук О. Аксіосфера віртуального мислення як сучасна філософська проблема. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*, 2015. №48. С. 102–116.
2. Новохатько А. В. Ескапізм як соціокультурне явище сучасності. *Філософські обрії*, 2018. № 40. С. 97–105.